

บทความวิชาการ

พระพุทธศาสนากับชีวิตวัยรุ่นไทยในโลกสมัยใหม่

ณัฐรินทร์ นิธิกรดิชานนท์¹

ในปัจจุบันนี้สังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาความเสื่อมทรามทางด้านศีลธรรมและคุณธรรมของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทย ที่จำนวนไม่น้อยได้เห็นห่างจากคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักที่พึ่งพาและยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนไทยมาตั้งแต่อดีต พระพุทธศาสนาจึงเป็นสถาบันหลัก 1 ใน 3 สถาบันที่สำคัญของชาติซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยทุกแง่มุม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเรื่องศาสนามีข้อความตอนหนึ่งว่า “คนเราต้องมีศาสนา คือความคิดหรือสิ่งที่คิดประจำใจ อันเป็นแนวทางปฏิบัติในใจประจำตัว และต้องมีการศึกษาหาความรู้ต่างๆ ทั้งในด้านจิตใจ ทั้งในด้านวัตถุเพื่อประกอบกับตัว เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ได้ ทั้งสองอย่างเป็นสิ่งสำคัญและจะแยกจากกันไม่ได้” พระพุทธศาสนาได้รับการจัดเป็นวิชาสำหรับเรียนรู้โดยสถานะหลัก 2 อย่าง คือ ในฐานะที่เป็นระบบจริยธรรมสำหรับประชาชนส่วนใหญ่หรือเป็นแหล่งคำสอนจริยธรรมของประชากรแทบทั้งหมดของประเทศ และในฐานะที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของ

วัฒนธรรมไทย ทั้งในด้านวัตถุและนามธรรม ซึ่งมีอิทธิพลครอบคลุมมากที่สุดอย่างหนึ่งในวิถี สังคม เป็นมาตรฐานในการดำเนินชีวิตสำหรับผู้นับถือ และเป็นสภาพแวดล้อมอันกว้างใหญ่ทางสังคมสำหรับผู้มิได้นับถือ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

ชีวิตวัยรุ่นในโลกสมัยใหม่

สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะจากวัฒนธรรมภายนอกที่หลังไหลเข้ามาสู่สังคม ซึ่งมีผลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้คนใน สังคม นั้นๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น สภาพแวดล้อมที่เป็นตัวแปรทำให้เกิดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้มีมากมาย ทั้งใกล้ตัวและไกลตัว ทำให้สังคมที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วนั้นเป็นไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งนำวิถีชีวิตความเป็นอยู่และความรู้สึกนึกคิดของเด็กและเยาวชนได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีปัจจัยหลายด้านที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการสร้างคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ทั้งปัญหายาเสพติด อบายมุข การมั่วสุมทางเพศ ความ

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รุนแรงเด็กและเยาวชน ขาดการเรียนรู้ที่ถูกต้องในการบริโภคสื่อ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบุคคลภายในสถาบันครอบครัวมีผลทำให้พฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปจากวัฒนธรรมอันดีของสังคมไทย ในขณะเดียวกันปัจจัยที่จะสนับสนุนการพัฒนาของวัยรุ่นก็มีสภาพที่จำกัดไม่สามารถตอบสนองการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีได้

ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อนเป็นบุคคลที่สำคัญสำหรับวัยรุ่น วัยนี้ชอบที่จะคลุกคลีสูงส่งกับเพื่อนเพศเดียวกัน วัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ต้องการทำตัวให้เหมือนเพื่อน เพื่อนเป็นที่พึ่งพิงให้วัยรุ่นค่อยๆ ผ่อนคลายความผูกพันที่มีต่อพ่อแม่ เพื่อเตรียมตัวก้าวไปสู่ความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง ลักษณะของเพื่อนที่วัยรุ่นคบ บอกถึงภาพพจน์ต่อตัวเอง เพราะวัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนที่คล้ายๆ ตัวเอง การได้มีโอกาสได้รู้จักกับเพื่อนทั้งชายและหญิงช่วยให้วัยรุ่นได้เรียนรู้การวางตัวในบทบาทที่เหมาะสมกับเพศของตน ช่วยให้เขารู้สึกมั่นคงในความเป็นชายหรือเป็นหญิงของตัวเองความสัมพันธ์กับพ่อแม่แม้ว่าเด็กวัยนี้จะให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก บางครั้งดูเหมือนเขาเชื่อถือ และรับฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ แต่ถ้าเขาเคยใกล้ชิด มีความเคารพใคร่ในตัวพ่อแม่มาตั้งแต่วัยเด็กแล้ว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นจะมีบ้างแต่ไม่รุนแรง เพราะเขาก็ยังมีความผูกพันกับพ่อแม่อยู่มาก (ยุพา พูนจำ, 2553) และใน

ขณะเดียวกันเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า สื่อมีอิทธิพลอย่างมากมาต่อความคิด พฤติกรรม และวิถีชีวิตของคนเรา เด็กเยาวชนของเรา นอกจากจะรับสื่อต่างๆ มากมายแล้ว ยังกลายมาเป็นผู้สร้างสื่อเอง จึงจำเป็นต้องมีทักษะชีวิตหลายด้าน เพื่อดำเนินชีวิตให้เหมาะสมและมีสุขภาวะที่ดี ไม่ตกเป็นเหยื่อของสิ่งมอมเมาต่างๆ ที่มากับสื่อได้ง่าย

สื่อมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของวัยรุ่น สื่อบางสื่อแนะนำเสนอเนื้อหาที่ดี มีประโยชน์ แต่บางสื่อก็นำเสนอเนื้อหาที่เกินจริง แต่งเติมสร้างภาพ หรือบิดเบือนความจริงไปก็มี สื่อส่วนใหญ่ก็คือองค์กรที่แสวงหาผลกำไร มีกำไรมีขาดทุน การนำเสนอผ่านสื่อจึงมีการแข่งขันกันเพื่อนำมาซึ่งประโยชน์ที่สื่อมุ่งหวัง เป็นต้นว่า ต้องการตีแผ่ความจริงให้ปรากฏ ต้องการสร้างกระแสความนิยม ต้องการเพิ่มยอดขายสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่แล้วปลายทางสุดท้ายที่ต้องการก็คือผลกำไรที่เป็นตัวเงิน กลับมาที่องค์กรสื่อ นั่นเอง ยกตัวอย่าง เช่น โฆษณา เป็นตัวกระตุ้นความต้องการของผู้รับสื่อให้อยากซื้อ อยากลอง อยากใช้ จูงใจเสียนบางครั้งผู้ใหญ่ยังคงเป็นเหยื่อเสียนเอง ดังจะเห็นได้จากข่าวโฆษณาผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนัก ยาทาแก้ฝ้าทำให้ใบหน้าขาวนวลต่างๆ ที่ใช้แล้วเกิดอันตรายเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่ได้ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา (อย.) และสื่อมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ พฤติกรรม เมื่อสื่ออยู่ล้อมรอบตัวเรา เห็นบ่อยๆ ได้ยินบ่อยๆ ก็มีอิทธิพลต่อความคิดของเราได้ คนจำนวนไม่น้อยเมื่อได้ยินคำโฆษณาผลิตภัณฑ์

ในครั้งแรกก็คล้ายตาม ธิปไตยไปซื้อหามาใช้ทันที เพราะเชื่อว่าใช้แล้วคงขาวสวยเหมือนนางแบบในโฆษณา

สังคมไทยในอดีตมีพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลัก การให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนจะเป็นหน้าที่ของวัดและพระสงฆ์ ต่อมาได้มีสถาบันการศึกษาที่เรียกว่าโรงเรียน เข้ามาร่วมทำหน้าที่ให้การศึกษาอย่างมีระบบมากขึ้น ทำให้หน้าที่และบทบาทของวัดและพระสงฆ์ลดน้อยลงในหน้าที่อบรมสั่งสอนจริยธรรม กลายเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและครูอาจารย์ นอกจากนี้มีสถาบันใหม่ที่เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อเยาวชนไทยอย่างมาก ได้แก่ สื่อมวลชน ซึ่งมีหลายแขนงทั้ง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ด้วยปัจจัยเหล่านี้รวมทั้งการเรียนการสอนศีลธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการเสนอข่าวทางด้านลบของพระสงฆ์ผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ทำให้ความสำคัญของศาสนาลดลงไปจากจิตใจอย่างมาก เมื่อสังคมไทยเปิดกว้างขึ้นโดยพยายามพัฒนาประเทศให้ก้าวทันประเทศอื่นๆ ในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทำให้ทุกหน่วยของสังคมเกิดความสับสนและปรับตัวไม่ทันกับกระแสความเปลี่ยนแปลง อาจสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เกิดจากปัจจัย 2 อย่าง ปัจจัยภายนอก คือ การไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารอย่างไร้พรมแดน ก่อให้เกิดกระแสวัฒนธรรม บริโภคนิยมอย่างกว้างขวาง

และปัจจัยภายใน คือ สังคมไทยขาดความเข้มแข็ง ซึ่งเกิดจากการละทิ้งไม่สนใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนซึ่งมีฐานที่สำคัญคือพระพุทธศาสนา ทุกมิติทางสังคมได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากกระแสความเปลี่ยนแปลงนี้กลุ่มที่ดูจะมีผลกระทบมากที่สุด คือกลุ่มวัยรุ่นหรือเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เปราะบาง และต้องมีหลักธรรมในการยึดเหนี่ยวท่ามกลางกระแสความเชื่อวกรากทางวัฒนธรรม

วัยรุ่นในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องแสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ ต้องศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

พระพุทธศาสนากับชีวิตวัยรุ่นไทย

ในสังคมไทยได้นำการพัฒนาวัยรุ่นแนวพุทธมาใช้ในสังคมไทย โดยการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่นการพัฒนาวินัย ในตน การพัฒนาปรัชญาเชิงอารมณ์แนวพุทธ การพัฒนาการคิดแบบโยนิโสมนสิการ การพัฒนาลักษณะการเป็นกัลยาณมิตร เป็นต้น เพื่อให้วัยรุ่นไทยเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยสถาบันทางสังคมต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษา สถาบันพุทธศาสนา ชุมชน เป็นต้น เป็นผู้ที่มิบทบาทในการขัดเกลา อบรมสั่งสอนให้ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ทำให้วัยรุ่นไทยเป็นคนดีและคนเก่ง ช่วยเหลือตนเองและ

สังคมได้ ทำให้เกิดการพัฒนาคิดทั้งตนเอง และสังคม

การพัฒนาวัยรุ่นตามหลักของ พระพุทธศาสนา ว่า ในการอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่น ทางด้านร่างกายนั้น ต้องยึดหลักของศีลในการควบคุมพฤติกรรมต่างๆ และยึดหลักของความพอเหมาะ พอดีในการเลี้ยงดู ส่วนทางด้านจิตใจ ต้องยึดหลักของสมาธิ และปัญญา ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นที่ยึดหลักการพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาจึงมิใช่ การเลี้ยงดูให้ร่างกายเติบโตมีสุขภาพที่สมบูรณ์เท่านั้น หากยังต้องให้มีการอบรมสั่งสอนให้เด็กวัยรุ่นมีความคิดเห็นในทางที่ถูกต้องและปฏิบัติตนในทางที่ชอบธรรม (ทีศนา แคมมณี และคณะ , 2535)

การที่จะทำให้วัยรุ่นไทยสนใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนานั้น สื่อธรรมะเองก็ต้องปรับตัวให้ทันยุคสมัย การปลูกฝังความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาควรดำเนินการในขณะที่บุคคลมีอายุน้อย เพราะเป็นวัยที่ยังไม่มีภาระ ไม่มีเรื่องที่ต้องคิดมากจึงสามารถซึมซับเอาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดได้ หากใช้วิธีที่เหมาะสม ในทุกศาสนาการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวเป็นวิธีการที่ส่งผลต่อความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนามากที่สุด (วรรณะบรรจง, 2551) การอบรมเลี้ยงดูต้องใช้สื่อหนึ่งสื่อที่ใช้ประกอบกับการปลูกฝังความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา คือ หนังสือ หนังสือจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงอธิบายไว้ว่า ประชาชนจะเข้าใจ

พระพุทธศาสนาอย่างชัดเจนได้ 3 ทาง คือ ด้วยการฟังธรรมเทศนา ด้วยการสนทนาธรรม และด้วยการได้อ่านหนังสือที่เป็นคำสั่งสอน ซึ่งการอ่านหนังสือนั้นดีกว่าการฟังธรรมเทศนา เพราะมีเวลาที่คิดตรึกตรองได้ตามความพอใจและกลับมาดูทบทวนได้อีกหากลืม ทั้งนี้ความยินดีในธรรมของคนต่างกัน บางคนยินดีในธรรมที่ลึกซึ้ง บางคนยินดีในธรรมที่ไม่ลึกซึ้ง หนังสือพุทธศาสนาจึงควรมีหลากหลายตามอัธยาศัยของคนที่แตกต่างกัน หลายประเภท รวมถึงมีกลยุทธ์ในการเข้าถึงหรือสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเป็นต้น

ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม โดยเฉพาะเรื่องเพศ หากจะมองย้อนไปในสมัยโบราณจะเห็นว่ามีการ ห้ามคบเพื่อนต่างเพศ แต่เมื่ออารยธรรมตะวันตก ได้เริ่มเข้ามาในประเทศไทย มีผลทำให้ความเชื่อค่านิยม และทัศนคติเริ่มเปลี่ยนแปลงสังคมไทย จึงยอมรับให้มีการคบเพื่อนต่างเพศได้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายในขอบเขตของวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา การคบเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งที่สังคมได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ เพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ค่านิยมส่วนมากมักจะเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลจึงต้องเปลี่ยนไป หากยังคงยึดมั่นกับค่านิยมสังคม เดิมจะเกิดความล้าหลัง (กรมพลศึกษา, 2530)

การกระทำทางใจของวัยรุ่น เช่น ความคิด ความเชื่อ การเห็นการยึดถือ โดยในทางพระพุทธศาสนาถือว่ามโนกรรมมีความสำคัญมาก เพราะมโนกรรมหรือการกระทำทางใจนี้ หมายถึงกระบวนการคิดทั้งหมด ตั้งแต่ความนึกคิด การคิดปรุงแต่ง รวมทั้งความเชื่อถือ ความคิดเห็น ทฤษฎี ลัทธิ อุดมการณ์ทั้งหลาย หรือรวมเรียกว่า ทิฏฐิ (พระธรรมปิฎก, 2546) พฤติกรรมของวัยรุ่นความเป็นไปในชีวิตของวัยรุ่น และคติของสังคมทั้งหมด เมื่อวัยรุ่นเชื่อหรือเห็น หรือนิยมอย่างไร ก็คิด พูด และกระทำการต่าง ๆ ไปตามที่เชื่อที่เห็นที่นิยมอย่างนั้น ถ้าเป็นมิจฉาทิฏฐิ การคิด การพูด การทำ ก็เป็นไปในทางที่ผิดเป็นมิจฉาไปด้วย แต่หากเป็นสัมมาทิฏฐิ การคิด การพูด การทำของวัยรุ่นก็เป็นไปในทางที่ถูกต้องเป็นสัมมาไปด้วย

สาเหตุของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นตามแนวพุทธ

การที่วัยรุ่นเกิดค้นหา ประกอบด้วย กามค้นหา ภวค้นหา วิภวค้นหาคือ ความกระหายอยากในสิ่งที่ให้เวทนา หรือ ความกระหายอยากในอารมณ์ที่พอใจ หรือในกามคุณทั้งหลาย หรือความกระหายอยากได้ อารมณ์ที่พอใจมาเสพเสวยเวทนา (พระธรรมปิฎก, 2546)

พระพรหมคุณาภรณ์ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2551) ได้กล่าวถึง สาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่น ตามแนวพุทธ คือ เกิดจากการบงการของค้นหา โดยไม่มีความรู้ ขาดการพัฒนาเมื่อวัยรุ่นไม่มี

ความรู้ก็จะไม่รู้ว่าจะปฏิบัติต่อสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้นอย่างไร กล่าวคือเยาวชนมีอายุนั้นคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นทางรับรู้ประสบการณ์ ทำหน้าที่ 2 อย่างคือ การกระทำจะทำให้วัยรุ่นทำอะไร เพียงแค่ตามความปรารถนาที่ได้รับสุขเวทนา หรือหลีกเลี่ยงทุกข์เวทนาเท่านั้น จะเกิดปัญหาหลายขั้นตอน (พระธรรมปิฎก, 2546) คือ

1) อันตรายต่อชีวิตของตน ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เช่น การที่วัยรุ่นกินตามความอร่อย เมื่อยังอร่อยก็ต้องกินเรื่อยไป ก็เลยกินจนเต็มที แต่ปรากฏว่าการกินตามความอร่อยนี้ ทำให้กินมากเกินไป เลยเกิดอาหารไม่ย่อย หรืออ้วนเกินไป บางคนชอบอาหารจำพวกไขมัน เมื่อกินสนองความอร่อยได้รับไขมันเข้าไปมาก ก็เกิดเป็นอันตรายต่อร่างกาย บางทีถึงกับไขมันอุดตันในเส้นเลือด ทำให้เสียชีวิตได้ หรือวัยรุ่นบางคนกินแต่อาหารอร่อยที่ตนชอบ แต่กลายเป็นโรคขาดอาหาร

2) อันตรายต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์หรือสังคม เมื่อวัยรุ่นหามาเสพสนองความอยาก ไม่มีขอบเขต และไม่มีที่สิ้นสุด ก็ทำให้เกิดการเบียดเบียนกัน เกิดปัญหาสังคมเป็นอันตรายต่อการอยู่ร่วมกัน

3) อันตรายต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การที่วัยรุ่นบริโภคสนองความอยากอย่างไม่มีขอบเขตก็ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมตามมา

สรุปได้ว่าพฤติกรรมของวัยรุ่น เกิดจากการบงการของค้นหาโดยไม่มีความรู้ ขาดการพัฒนาสังคม เมื่อวัยรุ่นสนองความ

อยาก ไม่มีขอบเขต และไม่มีที่สิ้นสุด ก็ทำให้เกิดการเบียดเบียนกัน เกิดปัญหาสังคม เป็นอันตรายต่อการอยู่ร่วมกัน ตามความปรารถนาที่ให้ได้รับสุขเวทนาหรือหลีกเลี่ยงทุกข์เวทนา ทำให้วัยรุ่นกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ผลดีของศาสนาที่มีต่อวัยรุ่น

การนับถือศาสนาเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อผู้นับถือ ในประเทศไทย บรรพบุรุษของเราก็ได้มีการสนับสนุนทำนุบำรุงรักษามาทุกยุคทุกสมัย จะสังเกตได้ว่ามีแต่จะประกาศสร้างวัดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่จะไม่มีการประกาศปิดวัด ถึงแม้จะไม่มีพระภิกษุอยู่เราก็ยังคงเรียกวัดไม่เปลี่ยนแปลงการที่ศาสนาได้ยืนยงคงอยู่ในความนับถือของมหาชนนับเป็นเวลาพันๆ ปี จึงเป็นเรื่องยืนยันได้ว่า “การมีศาสนานั้นดีแน่” (ละออการุณยะวนิช, 2519) ผลดีของศาสนาที่มีต่อวัยรุ่นมี ดังนี้

1) ใช้เชื่อมโยงประสบการณ์ทางจิตของเด็กวัยรุ่นที่แตกแยกปั่นป่วนให้สงบลงได้เพราะเด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความขัดแย้งภายในตัวเองตลอดเวลา ศาสนาจึงเป็นหลักที่จะช่วยเขาได้

2) ใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบคุณไม่วัดคุณค่าทางศีลธรรมและหน้าที่ของบุคคลต่อสังคม

3) ช่วยยกระดับอุดมคติของเยาวชนให้สูงขึ้น และผสมผสานเจตนารมณ์อันมีค่าทางจริยธรรมเข้ากับความไม่เห็นแก่ตัว

4) ศาสนาช่วยเพิ่มพูนการควบคุมตนเอง เพราะศาสนาจะสอนและอบรมให้เด็กวัยรุ่นเองทำความดี แต่ถ้าตนทำความผิดก็ให้วินิจฉัยโทษและเกิดความเสียใจด้วยตนเอง โดยวิธีการสอนทางศาสนาทำให้ทุกคนรู้จักรับผิดชอบความประพฤติของตนเอง ผู้ที่เคารพศาสนาอย่างแท้จริงย่อมเต็มใจเว้นจากความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลังคนอื่น โดยไม่ต้องกลัวว่าจะไม่มีใครรู้เห็นหรือไม่การทำดีเอง เว้นตัวเอง เป็นลักษณะของคนที่ควบคุมตนเองได้

5) ศาสนาช่วยในการแก้ปัญหาอันเกิดจากความขัดแย้งทางอารมณ์ต่างๆ เช่น ความขัดแย้งทางเพศ เป็นต้น ซึ่งวัยรุ่นควรได้รับการอบรมสั่งสอนให้พิจารณาเรื่องเช่นนี้อย่างฉลาด

6) ศาสนานำไปสู่การเคารพบูชาและขยายชีวิตในด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Life) ให้ขยายวงกว้างออกไป

7) ศาสนาทำให้เด็กวัยรุ่นที่นับถือเป็นคนดี เด็กวัยรุ่นถึงแม้จะมีความรู้ดี แต่บางทีเขาจะเป็นคนที่สังคมไม่พึงปรารถนาก็ได้ เช่น เป็นคนเนรคุณ ไร้อัตถ์ ทุจริต หรือเกียจคร้าน หากวัยรุ่นเป็นเช่นนี้จะหาความสุข ความเจริญไม่ได้เลย จะเข้าหลักที่ว่า “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด” ศาสนาเป็นประมวลหลักแห่งความดีของมนุษย์ เมื่อใครศึกษาอบรมตามหลักศาสนาแล้ว ศาสนาย่อมจะปรุงกาย วาจา และใจของเขาให้เป็นคนดี

วัยรุ่นเป็นบุคคลที่ฝึกได้ หรือต้องฝึก เพื่อกระตุ้นเตือนให้เกิดจิตสำนึกตระหนักรู้ในการที่จะต้องปฏิบัติตามหลักแห่งการฝึกฝน

พัฒนาตน หากวัยรุ่นขาดการฝึกก็จะไม่
ประเสริฐ แต่ถ้าฝึกแล้วจะมีขีดความสามารถ
สูงสุด

บทสรุป

ปัจจุบันชีวิตวัยรุ่นไทยในโลก
สมัยใหม่ ได้นำการพัฒนาวัยรุ่นแนวพุทธมา
ใช้ในสังคมไทย โดยการส่งเสริมคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ เช่น การพัฒนาวินัยในตน การ
พัฒนาปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ การ
พัฒนาลักษณะการเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้

วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดย
สถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น สถาบัน
ครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันพุทธ
ศาสนา ชุมชน เป็นต้น เป็นผู้ที่มิบทบาทใน
การขัดเกลาอบรมสั่งสอนให้ส่งเสริม
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้เกิด
พฤติกรรมที่พึงปรารถนา ศาสนาทำให้เด็ก
วัยรุ่นที่นับถือเป็นคนดี และคนเก่ง ช่วยเหลือ
ตนเองและสังคมได้ ทำให้เกิดการพัฒนาที่ดี
ทั้งตนเองและสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2530). รายงานผลการประชุมสัมมนาการวิจัยทางพลศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. ฉบับปรับปรุง
พ.ศ.2533. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา กรมการศาสนา
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. (2535). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
พุทธธรรม
- ยุพา พูนจำ และคณะ. (2553). การศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพป้องกันความเสี่ยงและปัญหา
สุขภาพเยาวชน. นนทบุรี : สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย
- ละออ การุณยะวนิช. (2519). พุทธศาสนากับสังคม. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, หน้า 163

วรรณะ บรรจง. (2551). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของเอกลักษณ์นักศึกษาครูและการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นครูนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมครูนักวิจัยของนักศึกษาครูในยุคปฏิรูปการศึกษา. วิทยาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.